NALEŻYTOŚĆ POCZTOWA OPŁACONA RYCZAŁTEM.

Rok VII. Kraków, sobota 7 czerwca 1924 Nr. 127

NOWY DZIENNIK

Adres redakcyi i administracyi: Kraków, Orzeszkowej 7.
Nr. telefonu 279. — Konto czekowe P. K. O. w Warszawie Nr. 141.123 w Krakowie 406630.
Wszelkie komunikaty należy nadsyłać wprost do Administracyi. Komunikaty przesłane Redakcyi nie będą uwzględniane.
Redakcya rękopisów nie zwraca. Za inseraty Redakcya nie odpowiada.
Redaktor naczelny przyjmuje od 12 do 1 w południe.

Cena Nru 15 groszy

Prenumerata: w Krakowie i prowincyi mies. zł. 3·40 kwrt. zł. 10·20
w Krakowie z odnoszeniem do domu mies. „ 3·60 kwrt. „ 10·80
Na prowincyi: z przesyłką pocztową mies. „ 4·20 kwrt. „ 12·60
Zagranicą: z przesyłką pocztową mies. „ 7·00 kwrt. „ 21·00
Ogłoszenia: Drobne ogłoszenia za słowo zlp. 0·10, wiersz milimetr. 1-szp. zlp. 0·10. Nadesłane zlp. 0·30. Wiersz milimetrowy 1-szpalt. w tekście zlp. 0·40. Wiersz milim. 1-szp. na 1-szej stronie zlp. 0·50
Gratulacye zlp. 5. Inser. zamiejsc. o 50%, zagr. o 100% drożne.
Ceny ogłoszeń w złotych polskich oblicza się po urzędowym kursie franka złotego w dniu wpłaty.

W Szwuot--w święto Tory złóż hojny datek na Żyd. Fund. Narodowy!

Niemcy przed nową próbą.

Kraków, 6 czerwca.

(fr.) Horyzont polityczny w Europie zwolna się wypogadza. Przegrupowanie sił w nowym parlamencie francuskim, aktywizm rządu Macdonalda w polityce zagranicznej, zaangażowanie się Stanów Zjednoczonych w sprawie losu sprawozdania rzeczoznawców — oto siły torujące drogę pacyfikacyi Europy.

Pierwszym dodatnim objawem pokojowego ich działania to bezsprzecznie załamanie się generalnego ataku nacyonalizmu niemieckiego, którego próba zagarnięcia władzy w Niemczech spaliła na panewce. U steru bowiem utrzymał się tam gabinet Marksa, opierający się jak dotąd o stronnictwa środka, wzmocnio ne cichem poparciem socyalistów. Powtórne zaś powierzenie władzy gabinetowi Marxa oznacza w tej chwili pewien sukces programu pokojowego demokracyi niemieckiej, która, jeśli szczerze i bez kompromisu przestrzegać będzie wykonania programu rzeczoznawców, przeprowadzić może Niemcy przez Scyllę szowinizmu i Charybdę bankructwa. Na razie jednak drugi gabinet Marxa stawia pierwsze kroki na dość grząskim gruncie parlamentaryzmu niemieckiego, zarośniętym dość bujnie chwastem antysemickiego szowinizmu i plewą komunistycznej demagogii. I istotnie, żaden gabinet niemiecki nie miał tak trudnej sytuacyi, jak właśnie obecny rząd Marxa. Wyniósł go bowiem na wierzch nie układ sił wewnętrznych, jak raczej nacisk z zewnątrz. Wszak jeszcze w przededniu powstania obecnego rządu, partya ludowa (Stresemanna) znajdowała się niemal na wylocie z grupy stronnictw popierających nowy rząd, a jedynie brutalna opozycya nacyonalistów niemieckich wobec Stresemanna, który swoją drogą jako polityk dawnego militarystyczno-dyplomatycznego pokroju nie cieszy się w Paryżu ani w Londynie zbyt wielkiem zaufaniem, położyła koniec konszachtom prawicy z partyą ludową. A więc w rezultacie nie mało zawdzięcza obecny rząd interwencyi Anglii i Stanów Zjednoczonych, które bez ogródek oświadczyły, że dojście do steru w obecnej chwili zdyskredytowanych nacyonalistów niemieckich przekreślić musiałoby w konsekwencyi życzliwe intencye wspomnianych rządów. Enuncyacye te zaś stają się tem bardziej zrozumiałe, jeśli się przytoczy choćby ostatnią mowę Ludendorffa w Marburgu, gdzie niedwuznacznie gro ził — odwetem. Na razie jednak wojenne zakusy nacyonalistów rozbiły się o pierwszą przeszkodę o — rząd Marxa, o rząd słaby i nie pewny wprawdzie, ale odpowiadający obecnemu układowi sił, obecnej konjunkturze, wśród której zwolna konsoliduje się front demokratyczny, pacyfistyczny, z silną Ligą narodów jako ostatnim wyrazem dążeń szczerze pokojowych.

———

Oczywiście gabinet Marxa, wyłoniony z trzech grup liczących w parlamencie niemieckim zaledwie 137 posłów, a przy poparciu socyalistów i bawarskiego związku chłopskiego rozporządzający dość niepewną większością 247 głosów, nie oznaczają jeszcze niezawodnej rękojmi przezwyciężenia nacyonalistycznego szowinizmu, a tem mniej rękojmi przed jakimkolwiek puczem czy zamachem prawicowo-dyktatorskim. Tragedyą bowiem obecego parlamentu niemieckiego jest osłabienie stronnictwa środka a wybujały wprost wzrost skrajnych skrzydeł. A że obecny parlament niemiecki może być źródłem katastrofy dla parlamentaryzmu niemieckiego, tego dowodzi dotychczasowy przebieg jego prac, które dokonują się wśród ustawicznych awanturniczych scysyi komunistyczno-nacyonalistycznych a pod okiem wzmocnionej straży wojskowej. Doszło już do tego, że dzienniki niemieckie szeroko się rozwodzą nad projektami, któreby zapewnić miały parlamentowi kontynuowanie obrad przynajmniej w atmosferze jako tako pokojowej bez tak drastycznych awantur, jakich widownią był sejm Rzeszy już w dniu otwarcia. Tak np. proponuje pewien poważny dziennik berliński, by w stosunku do niepoprawnych posłów nie ograniczano się wykluczaniem ich z posiedzeń, ale by im wręcz odebrać na pewien dłuższy lub krótszy czasokres (np. na rok) prawo korzystania z dyet i wolnej karty jazdy kolejami, Oto więc agitatorzy z pod znaku „hackenkreuzu" i komunizmu zdołali w krótkim czasie swego pobytu w sejmie obniżyć aż tak znacznie poziom i powagę parlamentu niemieckiego, że publicysta berliński nie waha się zalecać podobny, uwłaczający wręcz godności posła, środek poskramiania zbyt krewkich dorobkiewiczów parlamentarnych, od których się roi w sejmie Rzeszy.

—

Czy w orszaku takiego parlamentu zajdzie nowy rząd daleko na drodze ku wydobywaniu Niemiec z grzęzawiska nacyonalistyczno-komunistycznego wątpić należy. Zdaje się, że republika niemiecka wkrótce stanie przed alternatywą: albo rząd Marxa, albo nowe wybory, bo ostatnie — jak pisze „Vossische Zeitung" — są nieszczęściem dla Niemiec. Trudno bowiem sobie wyobrazić, aby nacyonaliści niemieccy istotnie zechcieli do tego doprowadzić, by u steru Niemiec stanął Tirpitz w chwili, gdy w Anglii rządzi Macdonald a w Paryżu dochodzi do władzy Herriot. Taki niepoczytalny krok przesądziłby los Niemiec.

Expose kanclerza dra Marxa.

Berlin, 5. 6 PAT. Na wczorajszem posiedzeniu Reichstagu przedstawił się parlamentowi nowy gabinet Marksa.

Kanclerz odczytał deklaracyę rządową, której zasadnicze ustępy są następujące: Zdaniem rządu rzeszy, sprawa przyjęcia i realizacyi sprawozdania rzeczoznawców decyduje o losie narodu niemieckiego. Stan gospodarczy Niemiec jest rozpaczliwy. Wskutek tego na zapytanie komisyi odszkodowań rząd rzeszy odpowiedział, że raport rzeczoznawców uważa za podstawę praktyczną do szybkiego rozwiązania problemu odszkodowań i gotów jest wobec tego przyrzec swoją współpracę. W celu przeprowadzenia sanacyi rzeszy musi nastąpić ponownie zjednoczenie gospodarcze ziem okupowanych z resztą Niemiec. Muszą ustać sankcye i okupacya. Rząd rzeszy dołoży wszelkich starań, aby przeprowadzić plan rzeczoznawców, bacząc pilnie na sprawiedliwy rozkład płynących stąd ciężarów.

Zaprzeczenie o zamachu stanu w Rumunii

Bukareszt, 5. 6 PAT. Po przesadnych wiadomościach w sprawie eksplozyi w Bukareszcie puszczono w tych dniach pogłoskę o rzekomym wybuchu rewolucyi w Rumunii. Według tych pogłosek gen. Awerescu na czele 50 tysięcy chłopów miał rozpocząć marsz na Bukareszt. Tymczasem w kraju panuje najzupełniejszy spokój. Przypuszczają, że powyższe senzacyjne wiadomości są tylko zwykłemi manewrami giełdowemi.

Paryż, 5. 6 PAT. Wiadomości otrzymane z Bukaresztu zaprzeczają pogłoskom o rzekomym zamachu stanu. W całym kraju panuje spokój.

Poseł rumuński w Warszawie o sytuacyi w Bukareszcie.

Sin Warszawa. (Telefonem). Poseł rumuński w Warszawie zaprzeczył stanowczo jakoby w Rumunii wogóle wybuchły jakieś niepokoje na tle zamachu stanu, a w szczególności w Bukareszcie panuje zupełny spokój.

Sprawa rozszerzenia aktu oskarżenia przeciw pos. Stańczykowi na plenum Sejmu.

Sin. Warszawa. (Telefonem) Na początku wczorajszego posiedzenia sejmu marszałek Rataj odpowiedział na interpelacyę pos. Barlickiego co do rozszerzenia aktu oskarżenia przeciw pos. Stańczykowi przez prokuraturę krakowską na czyny nie objęte żądaniem wydania pos. Stańczyka przez Sejm.

Marsz. Rataj oświadczył, że wypowiada jedynie swoją prywatną opinię, prawdopodobnie nie odosobnioną, że sąd ma prawo ścigać posła wydanego przez sejm, jedynie odnośnie do tych czynów, za które został wydany przez Sejm. Innego rodzaju postępowanie jest zdaniem p. marszałka niedopuszczalne.

Marsz. Rataj oświadczył, że nie myśli tu o żadnym konkretnym wypadku, jaki miał miejsce według interpelacyi pos. Barlickiego, gdyż nie chce dawać pozoru wpływania przez sejm na bieg sprawy, znajdującej się przed sądem. Marszałek zaznacza, że odniesie się ze swojem zapatrywaniem na tę sprawę do ministra sprawiedliwości, jeśli zaś okaże się rozbieżność w poglądach, to będzie zmuszony przedłożyć kwestyę tę do rozstrzygnięcia sejmowi w sposób bezapelacyjny zapomocą ustawy o nietykalności poselskiej, opierającej się na art. 21 konstytucyi.

Oświadczenie marszałka spotkało się z uznaniem na ławach lewicy.

W dalszym ciągu referował pos. Marek (PPS) ustawę o prywatnem prawie międzynarodowem i międzydzielnicowem.

W dyskusyi zabrał głos m. in. i pos. Bittner (Ch. D.), krytykując wywody referenta. Ustawę odesłano do komisyi.

Następnie przedłożyła komisya regulaminowa swe propozycye co do wydania szeregu posłów. W głosowaniu odrzucono wszystkie propozycye co do wydania.

Pos. Ulta (Niemiec) wniósł interpelacyę w sprawie nieprzychylnego stanowiska ministerstwa oświaty wobec szkół niemieckich i co do braku należnej reprezentacyi wyznania ewangelickiego w radach szkolnych powiatowych.

W odpowiedzi zaznaczył min. Miklaszewski, że rząd powoduje się w stosunku do szkolnictwa mniejszości należytą pieczołowitością.

Wkońcu przemawiał pos. Prager (PPS) w sprawie pogwałcenia art. 98 konstytucyi przez zastosowanie sądu doraźnego w Łodzi wobec młodocianego komunisty Engla.

Projekt znacznego obniżenia opłat za paszporty zagraniczne.

Wybór podkomisyi dla opracowania nowej ustawy paszportowej. Paszporty zagraniczne po 50 złotych.

(Telefonem od naszego korespondenta)

Sin. Warszawa. 5. 6. Na dzisiejszem posiedzeniu sejmowej komisyi skarbowej znajdowała się sperawa opłat za paszporty zagraniczne. Pos. Michalski postawił wniosek o reasumpcyę głosowania z dnia 6 maja br. w sprawie wniosku o obniżenie opłat za paszporty zagraniczne.

W dyskusyi zabrał głos pos. Frostig (Koło Żyd.), który wskazał na skutki, jakie dotychczas pociągnęło za sobą rozporządzenie ustanawiające tak niesłychanie wysokie opłaty paszportowe. Rząd nie wykonał zobowiązania, jakie przyjął na siebie w komisyi w dniu 6go maja br., celem umożliwienia szerszym sferom wyjazdu zagranicę. Chorzy, którzy koniecznie ze względu na zdrowie musieli wyjechać, z powodu niemożności uzyskania paszportu przypłacali to zwiększeniem się choroby, a nawet śmiercią. Kupiectwo nie mogąc wyjeżdżać zagranicę nie potrafiło też nic eksportować, natomiast zagranica zalewała nas towarami. Nawet emigranci wyjeżdżający za ocean napotykali na trudności w uzyskiwaniu ulg paszportowych.

Przewodniczący komisyi pos. Byrka wypowiada się za wnioskiem o reasumpcyę i poddaje wniosek pos. Michalskiego pod głosowanie.

W głosowaniu przyjęto wniosek o reasupcyę głosowania nad ulgami paszportowemi z dnia 6 maja przeciwko 2 głosom prawicy.

W dyskusyi merytorycznej zabrał głos pos. Byrka, wskazując na niesłychane praktyki, jakie stosowano wobec petentów, którzy starali się o paszporty ulgowe. Mowca cytuje jako przykład pewnego profesora uniwersytetu, od którego zażądano następujących dokumentów: 1) dekretu nominacyjnego, 2) metryki ślubu 3) metryki dzieci, 4) poświadczenia, że rodzice pozostają na jego utrzymaniu, 5) urzędowego świadectwa lekarskiego, 6) zaświadczenia władzy skarbowej, 7) świadectwa moralności dla żony(!!). Niezależnie od tego przysłano do domu policyanta dla zasięgnięcia informacyi o petencie u dozorcy domu.

Innemu znów profesorowi uniwersytetu, który chciał w celach naukowych wyjechać zagranicę poradzono w min. oświaty, by wystarał się o świadectwo lekarskie, że wyjazd jest dlań konieczny ze względu na zdrowie...

Pos. Osiecki proponuje wybór osobnej komisyi złożonej z 3 posłów i przedstawiciela rządu celem opracowania brzmienia ustawy o opłatach paszportowych.

Podsekretarz stanu p. Klarner oświadcza, że sytuacya obecna nie pozwala na obniżenie opłat paszportowych.

W głosowaniu przyjęto wniosek pos. Osieckiego i do podkomisyi wybrano posłów Michalskiego, Rozmarina i Putka.

Jak się dowiaduję nowa cena paszportów zagranicznych wyniesie 50 złotych.

Ukonstytuowanie nowej Izby deputowanych we Francyi.

Painleve przewodniczącym Izby.

Wiedeń, 5. 6 PAT. Painleve wybrany został 296 głosami przewodniczącym Izby deputowanych. Stosunek głosów przedstawia się następująco: Painleve 296, kandydat prawicy, Maginot 209 i komunista Marty 25. Wiceprezydentami izby zostali wybrani: radykał Godard, lewicowy republikanin Reynald, socyalista Varenne i radykał Dumesnil.

Wybory prezydenta izby dowiodły, że opozycya rozporządza siłą, z którą przyszły rząd będzie się musiał liczyć poważnie. Na 296 głosów otrzymanych przez Painlevego Maginot otrzymał 209 głosów.

Przemówienie Painleve'go

Paryż, 5. 6 PAT. Painleve przemawiając w izbie, podziękował kolegom za zaufanie. Poczem oświadczył, że rezultaty wyborów we Francyi stanowią jakoby potwierdzenie wiary w przyszłość demokracyi i dają nadzieję utrzymania pokoju. Painleve przypomniał, że w r. 1917 podczas najcięższych zmagań wojennych Izba cała oklaskiwała jego deklaracyę „żądania nasze są niezależne od wyniku bitew i opierają się jedynie na prawie". Największą obelgą, jakąby można rzucić Francyi byłoby po minionem niebezpieczeństwie uważać ją za zdolną do zadania kłamu ideom w imię których narody wolne przyszły jej na pomoc.

Przeklinamy gwałt i z ufnością patrzymy w przyszłość Ligi narodów, przeciwko formule bismarkowskiej, którą potępiliśmy wielokrotnie, chcielibyśmy urzeczywistnić zasadę „siła na usługach prawa". Nie chodzi tutaj o poświęcenie złudom czy utopiom sprawiedliwych żądań Francyi Niema bowiem sprawiedliwości bez odszkodowania wyrządzonej krzywdy. Jednakże republika, która po upływie pół wieku zdołała przywrócić całość zagrabionych jej obszarów nie powinna być podejrzewana o zaślepienie albo słabość. Nie jest nam bynajmniej tajnem, że nie siły pożądają odwetu. Przypisują one nam chęci imperyalistyczne.

Wiemy, że rozwijają się bardziej ludzkie dążenia do pokoju i wolności. Byłoby zbrodnią zgładzić te dążenia pod pretekstem, że są jeszcze zbyt słabe zamiast udzielić im pomocy w rozwoju, aż do dnia, w którym będą dość silne, aby osiągnąć zwycięstwo.

Painleve u prezydenta Milleranda.

Paryż, 5. 6 PAT. Dziś przedpołudniem przyjął prez. republiki nowowybranego prezydenta Izby, Painlevego. Millerand rewizytował niezwłocznie potem prezyd. Izby. Wedle doniesienia „Matina" nastąpiła przy tej sposobności wymiana myśli o obecnej sytuacyi politycznej. Jest prawdopodobnem, że Painleve wskaże na Herriota jako na najodpowiedniejszego kandydata na prezydenta ministrów.

W razie gdyby tenże nie przyjął powierzonej sobie misyi, Millerand rozważy sw eupranwienia. Ostatecznie misya utworzenia gabinetu będzie powierzona politykowi, który przedłoży kwestye konstytucyjne parlamentowi. Wymieniają tu nazwisko Franciszka Marsala.

Pos. Polski na Łotwie o konferencyi państw bałtyckich pod egidą Litwy.

Sin Warszawa. (Telefonem). Premier Grabski odbył wczoraj konferencyę z posłem polskim na Łotwie p. Ładosiem, który przybył onegdaj do Warszawy.

P. Ładoś przedstawił prem. Grabskiemu przebieg konferencyi bałtyckiej w Kownie, która wedle informacyi p. Ładosia nie dała żadnych korzystnych rezultatów.

Exposé premiera Grabskiego we wtorek.

Sin Warszawa. (Telefonem). Zapowiedziane na dziś exposé prem Grabskiego zostało odłożone do wtorku.

Jak wygląda rządowy projekt ustawy o pełnomocnictwach?

Sin Warszawa. (Telefonem). Rada ministrów przyjęła na wczorajszem posiedzeniu projekt ustawy o pełnomocnictwach skarbowych. Jak się dowiaduję, ustawa będzie obejmowała 1) prawo przeprowadzania oszczędności w gospodarce państwowej i samorządowej oraz 2) w związkach przymusowych (np. Kasy chorych), 3) będzie obejmowała sprawy równowagi budżetu, wreszcie 4) sprawę opanowania kryzysu gospodarczego.

Na najbliższem posiedzeniu sejmu rząd poda projekt ustawy o pełnomocnictwach do laski marszałkowskiej.

Sejmowa komisya dla handlu i przemysłu o kryzysie gospodarczym.

Sin Warszawa. (Telefonem). Sejmowa komisya przemysłu i handlu zastanawiała się nad wnioskami klubów ZLN i NPR w sprawie wprowadzenia przymusowego zarządu państwowego w zakładach tow. akc. Kindler w Pabjanicach i Tow. Sosnowieckiego fabryk rur i żelaza. W wyniku dyskusyi ujawniła się konieczność rozpatrzenia całokształtu okoliczności, związanych z obecną sytuacyą w przemyśle.

Postanowiono odbyć w tym celu specyalne posiedzenie i zaprosić ministrów przemysłu i handlu oraz skarbu dla przedstawienia środków zaradczych jakie rząd ma zamiar powziąć dla opanowania sytuacyi.

Arbitraż w rokowaniach polsko-niemieckich.

Wiedeń, 5. 6 PAT. Neue Fr. Presse donosi: Wobec tego, że do pierwszego czerwca rokowania polsko-niemiecki toczące się w Wiedniu nie doprowadziły do żadnego wyniku, nastąpi obecnie arbitraż ze strony dra Kackenbecka, który dotąd bezskutecznie usiłował pogodzić obie strony. Przed wydaniem arbitrażu obi estrony uzasadnią swoje tezy. Rozstrzygającej decyzyi prof. Kackenbecka — kończy Neue Fr. Presse — nie należy oczekiwać przed upływem czterech tygodni.

wszelkie środki zapobiegawcze ażeby w przyszłości uniemożliwić podobne ekscesy".

Korespondent „Za swobodu" dodaje od siebie:

„Krótki list dyrektora teatrów polskich p. Rychłowskiego, który nie mało się napracował nad stworzeniem w Wilnie teatru, mogącego zaspokajać potrzeby kulturalne wszystkich mieszkańców miasta — kryje w sobie głęboko smutne zjawisko, jakie ostatnio daje się zauważyć w Wilnie. Jest to mianowicie: zaostrzenie waśni narodowościowej, które przekroczyło już granicę „zewnętrznej kulturalności".

KRYZYS ŻYD. SKÓŁ ZAWODOWYCH. W dn. 20—23-go maja br. odbyło się w Berlinie plenarne posiedzenie Centralnego Zarządu „Ortu". Wysłuchano sprawozdania o obecnym stanie szkół zawodowych żydowskich w Polsce i innych krajach. Zwrócono uwagę na krytyczny stan, w którym się obecnie znajdują powyższe instytucye z powodu likwidacyi „Joint'u" w Europie Wschodniej i ogólnego kryzysu w Europie. 77 szkół, do których uczęszcza i uczy się rzemiosła 5200 dzieci i dorosłych, znajduje się pod groźbą zamknięcia. Pośród dzieci znajdują się tysiące sierót, które mogą znaleźć się na ulicy bez żadnej opieki społecznej. Zarząd Centralny „Ort'u" postanowił zwrócić się z apelem do społeczeństwa żydowskiego o pomoc dla wymienionych instytucyi i przeprowadzić akcyę finansową na szeroką skalę w wschodniej i zachodniej Europie na rzecz żydowskiego szkolnictwa zawodowego.

Przegląd gospodarczy

—o—

PODATEK OD NIERUCHOMOSCI.

Rada ministrów na ostatniem posiedzeniu zaakceptowaał projekt rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej o wymiarze i poborze państwowego podatku od nieruchomości na rok 1924.

Wedle tego projektu podatek od nieruchomości pobierany będzie w gminach miejskich od domów mieszkalnych, zabudowań gospodarczych, fabryk, teatrów, łaźni i wogóle wszelkich budowli, oraz od placów, przeznaczonych na przedsiębiorstwa handlowe i składy towarowe; w gminach wiejskich zaś od budynków o charakterze dochodowym lub zarobkowym a nie związanych z produkcyą rolną; zarównood domów mieszkalnych jak od budowli przeznaczonych na pomieszczenie zakładów przemysłowych i handlowych. Wolne od podatku mają być nieruchomości rządowe oraz prywatne stale i bezpłatnie zajmowane w całości na użytek państwa lub związków wyznaniowych, komunalnych, dobroczynnych, naukowych i oświatowych. Pozatem nieruchomości należące do powyżej wymienionych związków i instytucyi nieprzynoszących dochodu przez oddanie ich w najem, budynki kolejowe, nieprzynoszące dochodu z wynajmu nieruchomości zwolnione od podatków na mocy ustawy o ulgach dla nowoznoszonych budowli, nieruchomości miejskie i wiejskie gdy komorne, względnie wartośc czynszu nie przekracza 25 złotych rocznie, budynki niezamieszkałe lub nieużytkowane z powodu złego ich stanu, domy mieszkalne na gruntach gmin wiejskich przeznaczone na mieszkanie właścicieli, dzierżawców, służby i td. Wreszcie położone w gminach wiejskich zabudowania przeznaczone na zakłady przemysłowe, związane z produkcyą rolną oraz magazyny i składy zapasów ziemiopłodów, produktów przemysłu rolnego i inwentarzy.

Podstawę do wymiaru podatku stanowić ma komorne (czynsz), a tam gdzie suma czynszu nie jest ustalona wartość czynszową oblicza się w wysokości 5 proc. obiegowej wartości nieruchomości. Podatek ma wynosić 20 proc. sumy stanowiącej podstawę wymiaru. Wymiar i pobór podatku powierzony ma być magistratom dla miast i wydziałom powiatowym dla gmin wiejskich, które w czasie od 15 czerwca do 31 lipca br. będą musiały przedstawić wykazy nieruchomości podlegajacych podatkowi. Do określenia wysokości komornego względnie wartości czynszowej oraz sprawdzenia zeznań powołane będą komisye rzeczoznawców. Nakazy płatnicze rozesłane będą do dnia 31 sierpnia br., wpłata zaś podatku za okres od 1 czerwca do 30 września br. nastąpić winna do 15 września za okres od 1 października do 31 grudnia —do 15 grudnia.

HANDEL

DWUWALUTOWE CENNIKI W HANDLU. Minist. Spraw Wewnętrznych poleciło podległym urzędom administracyjnym, wydanie zarządzeń utrzymania w handlu artykułami, co do których obowiazuje rozporządzenie o ujawnieniu cen, podwójnych cenników dwuwalutowych — w złotych polskich i markach. Ceny te winny być zamieszczane równocześnie obok siebie do dnia 1 lipca br. włącznie.

W SPRAWIE WYWOZU ZIEMNIAKÓW. Dowiadujemy się, że zmniejszony komplet Głównego Urzędu Przywozu i Wywozu przedłużył termin ważności pozwoleń wywozowych na ziemniaki do dnia 30 czerwca 1924 r.

ZE ZWIĄZKU POLSKIEGO PRZEMYSŁU GÓRNICTWA, HANDLU I FINANSÓW. Rada Centralnego związku polskiego przemysłu, górnictwa, handlu i finansów na ostatniem posiedzeniu przyjęła do grona członków związku Związek wytwórców mebli giętych i wyrobów z drzewa bukowego. Nowoprzyjęty związek dopełnia liczbę 42 organizacyj należących do Centralnego związku polskiego przemysłu, górnictwa, handlu i finansów.

O ZATWIERDZENIE UMOWY POLSKO-GDAŃSKIEJ. Rada Ministrów przystąpiła do rozpatrzenia kwestyi zatwierdzenia umowy polsko-gdańskiej z dnia 14 lutego br. w sprawie wykonania art. 61 poprzedniej umowy z dnia 24 października 1921 r. Chodzi o ustalenie zabezpieczenia kosztów procesowych, i zaliczek za koszty sądowe.

Z giełdy krakowskiej.

Kraków, 5 czerwca.

Tendencya dla akcyj naogół słabsza, jednakże kilka paierów zwyżkowało — z przyczyn „lokalnych" (Rolniccy, P. Nafta)).

Po giełdzie robiono: Jaworzno gruby 21—20, Gazy zachodnie 3.75, Len 1, Elektrownia na Sanie 0.22, Nobel 1.50—1.45.

Dewizy: N. Jork 5.21—5.22, Paryż 26.35—26.20, Praga 15.32—15.20, Szwajcarya 91.95—91.70, Wiedeń 7.35, Londyn 22.25—22.32.

Akcye bankowe, handlowe i przem.:

	Transakcye 5 VI.	Transakcye 4 VI.
Polski Bank Przem. I-VIII	0·39—0·40	0·38—0·40
Bank Hipoteczny	—	—
Bank Małopolski	—	0·90
Ziemski Bank Kredyt.	—	„ex kupon"
Powszechny Bank Kred.	0·12	0·11
Bank Komercyalny I—IV	0·20—0·21	—
Bank Zw. Sp. Zarobkow.	—	4·00—4·50
Polskie Tow. handl.	0·40	0·38—0·40
Handl. Sp. akc. „Impex"	—	—
„Pharma" Mag. Jawornicki	1·20	1·28—1·30
Tow. han. Bracia Rolniccy	0·30—0·32	0·25
„Polski Glob"	—	0·30
C. Hartwig, Poznań	—	—
Zegluga Polska	0·20	—
Warsz.Tow.Trans. i Zeglugi	—	—
Zieleniewski I—IV	10·80—10·90	10·90—11·05
H.Cegielski, Poznań	0·70	0·68—0·73
Parowozy I-V.	0·40—0·41	0·41
„Automotor" fabr.samoch.	—	—
„Lemiesz" fabr.masz.roln.	—	—
Modrzejewskie Zakł. G. H.	—	—
„Trzebinia" żel.	0·80—0·81	—
Zakłady amunic. „Pocisk"	—	—
Huta żelazna, Kraków	—	—
„Górka" fabryka cementu	19·00—19·50	19·50
Sierszańskie Zak. Gór. S. A.	5·40—5·55	5·75
„Tepege" Tow. dla prz. gór.	3·05—3·10	3·00—3·20
Akc. Tow. naft. „Galicya"	—	—
A. T. dla przem. oleju skal.	—	—
Polska Nafta	0·54—0·55	0·53
„Pokucie" Naft. Sp. akc,	0·50—0·52	—
„Oikos" T. A.	—	—
„Strug" Przem. drzewny I.	1·25	1·20—1·25
„Pezet" Powsz. zakł. bud.	—	—
Syndykat koszyk. Kraków	—	0·15
Fabr. przet. tł. w Trzebini	—	—
„Azot" I—IV.	—	—
„Agrochemia"	—	—
„Krakus" Zj.fab.prz.wysk.	1·10	1·15—1·25
Fabr. cukru w Chodorowie	5·20—5·25	5·50—5·60
Cukrownia Chybie I.	7·10—7·15	7·35—7·50
A. Piasecki	1·50	1·45—1·50
Fabr. porcel. w Cmielowie	0·80	0·80—0·82
Elektr. w Sierszy I-IV	0·35—0·36	—
S. W. Niemojowski	—	—
Fabr. kapeluszy w Myślen.	0·14	—

GIEŁDY KRAJOWE.

Giełda warszawska z dnia 5 b. m. (PAT) Cyfry w złotych. Dolary Stanów Zjedn. tranz. 518½, bony złote 067—065, pożyczka złota 720, milionówka 048, pożyczka dolarowa ——.

Czeki Belgia tranz. 2250, Holandya tranz. 19395, Londyn tranz. 2239, Nowy Jork tranz. 518½, Paryż tranz. 2588 Praga tranz. 1523 Szwajcarya tranz. 9115 Wiedeń tranz. 742, Włochy tranz. 2256.

Warszawa 5 b. m. (PAT.) **Giełda. Akcye** Podane cyfry rozumieją się w złotych. Bank Małopolski, Kraków ———, Bank Przemysłowy Lwów 039—041, Bank Zw. Sp. Zar. Poznań 380—370—375 Puls 038—040 Wildt ————————, Cukier Warszawa 360—400—400, Cegielski 063—061—065, Ursus 150 Parowozy 035—037, Zawiercie 3250, Zegluga 021—019, Polska nafta 060, Siła i Swiatło 063—063, Cmielow 085. Starachowice 255—278 Pocisk 150—180 Zieleniewski 1050 Zyrardów 36—37 Chodorów 485, Trzebinia ——.

GIEŁDY ZAGRANICZNE.

Wiedeń 5 bm. (PAT.) **Dewizy.** Amsterdam 26600 Zagrzeb i Belgrad 848 Berlin 16.85 (za bilion) Bruksela 3119, Budapeszt 076, Bukareszt 299, Chrystania 9560, Kopenhaga 11800, Londyn 305.000, Madryt 9500, Medyolan 3099, Nowy Jork 70935, Paryż 3542, Praga 2072, Sofia 502 Sztokholm 18620 Warszawa ———(za 10.000) Zurych 12475, Dolary 70460. Belgijskie 3075, duńskie 11660, marka niemiecka 16.30, angielskie 304.000, francuskie 3505, holenderskie 26300, włoskie 3095, jugosłowiańskie 844, norweskie 9440, polskie 13630 za 1 zł. rumuńskie 293, szwedzkie 18410, szwajcarskie 12360, hiszpańskie 9380, czeskie 2067, węgierskie 072.

Papiery lokacyjne. Renta majowa 940, austr. renta kor. ——, renta lutowa 1150, węg. renta kor. 7500, losy tureckie ———, prior. kol. poł. 473700, Kolej połudn. 64100.

AKCYE POLSKIE. Zieleniewski 142.000, Apollo 570.000, Fanto 310.000, gal. Karpaty 240.000, Galicya 1,780.000, Siersza 70.500, Goleszów 1,030.000, Lumen 150.000, bank hipot. 12.000, Portland cement 650.000, browary lw. 119.000, Mrażnica 54.000—60.000, Tepege 35.000—42.000.

Zurych, 5. 6 PAT. Zamknięcie giełdy. Holandya 212 i pół, N. Jork 569, Londyn 24.35, Paryż 28.15, Medyolan 24.65, Praga 16.60, Budapeszt 00065, Bukareszt 2.40, Belgrad 6.85, Sofia 4.07, Wiedeń 00080.

Paryż, 5. 6 PAT. Radio. Zamknięcie giełdy. Londyn 85.95, N. Jork 20.35, Belgia 87.25, Hiszpania 268,25, Włochy 87.50, Szwajcarya 350.25, Norwegia 750, Praga 59.—, Rumunia 8.45.

Londyn, 5 .6 PAT. Radio. Zamknięcie giełdy. N. Jork 430.93, Francya 83.95, Belgia 5812, Włochy 94.12, Szwajcarya 24.52, Hiszpania 32.55, Portugalia 1.56, Holandya 11.52 i trzy czwarte, Dania 25.16 i pół, Norwegia 31.75 i pół, Szwecya 1624 i pół, Helsingfors 172.25, Niemcy 18.000, Austrya 307.500, Praga 147.75.

Otwarcie kongresu geografów słowiańskich w Pradze.

Praga, 5. 6 PAT. Dziś nastąpi otwarcie 1-go kongresu geografów i etnografów słowiańskich. Obrady kongresu potrwają do 7 czerwca. Liczba uczestników kongresu wynosi około 400, w tem 93 Polaków i 28 Jugosłowian.

Posiedzenie Rady Ligi narodów.

Genewa, 5. 6. PAT. W bieżącym tygodniu przybywają tu na posiedzenie Rady Ligi narodów p.p. Benesz, Salandra i Hymans, oraz austryaccy ministrowie spraw zagranicznych i finansów.

Bankructwo banku eskontowego we Wiedniu

Wiede, 5. 6 PAT. Władze skarbowe wdrożyły dochodzenia karne przeciw W. Lombard u. Eskomptebank, który to bank jak wiadomo, zawiesił wypłaty i zamknął swoje biura. Były członek Rady nadzorczej banku Henryk Bronne doznał na ulicy ataku szału i został odstawiony do kliniki chorób umysłowych.

Niemcy nie dostaną kredytu od St. Zj.

Waszyngton, 5. 6 PAT. Senat odrzucił projekt przyznania Niemcom kredytu w wysokości 25 milionów dolarów na zakup żywności w Stanach Zjednoczonych.

Ze sportu.

HIBERNIANS—RAPID 3:1 (2:0)

Wiedeń. Drużyna szkocka poprawiła tem zwycięstwem swą opinię, nadszarganą klęską z Amatorami.

Ze świata.

SZTOKHOLM POD WODĄ. W Szwecyi środkowej objawiają się obecnie skutki długiej i obfitej w śniegi zimy w postaci wielkiej powodzi, powiększanej przez znaczne opady atmosferyczne. Zatoka, nad którą leży Sztokholm wykazuje znaczne podwyższenie stanu wody. Brakuje zaledwie kilka centymetrów wody, by woda zalała śródmieścia Sztokholmu.

POLITYCZNY TEATR W ROSYI. W Moskwie odbyło się niedawno przedstawienie senzacyjnej sztuki przedstawiającej śledztwo policyjne w handlowej misyi sowieckiej w Berlinie. W scenach masowych statystami jest sama publiczność.

HANDLOWY STATEK POWIETRZNY zamówił rząd angielski we firmie „Airship". Statek ma pomieścić 90 ton ciężaru.

Bank Małopolski, S. A. w Krakowie

Rynek główny 25

zawiadamia niniejszem, że na zasadzie uchwały Walnego Zgromadzenia Akcyonaryuszy z dnia 19 grudnia 1923 r. zatwierdzonej postanowieniem Min. Skarbu w porozumieniu z Min. przemysłu i handlu z dnia 9 marca br. przystępuje do podwyższenia kapitału akcyjnego z sumy

Mp. 1,000.020.000 na Mp. 3,571.500.000

przez podniesienie imiennej wartości sztuk 3,571.500 akcyj z Mp. 280·— na Mp. 1000·— za sztukę, a to drogą wpłaty przez poszczególnych akcyonaryuszy po Mp. 720·— na każdą akcyę.

Równocześnie podwyższonym zostaje kapitał akcyjny Banku z sumy

Mp. 3,571.500.000 na Mp. 6,000.000.000

czyli o Mp. 2,428.500.000, przez emisyę nowych sztuk 2,428.500 pełnowpłaconych akcyj po Mp. 1000 im. wart. w ten sposób, że nowy kapitał akcyjny Banku wynosić będzie Mp. 6,000.000.000, a rozłożony zostaje na sztuk 6,000.000 akcyj po Mp. 1000 im. wart.

Warunki wspomnianej emisyi przedstawiają się jak następuje:

1) Dotychczasowym akcyonaryuszom przyznaje się prawo poboru w ten sposób, że za 2 dawne akcye pobrać mogą 1 nową;

2) Kurs emisyjny nowych akcyj wynosi Zł. 0·25 za sztukę, równych 1/4 fr. zł., płatnych w markach polskich, według kursu giełdy warszawskiej franka złotego. Z pobranych kwot przeznacza się Mp. 1000 na kapitał akcyjny, Mp. 720 na dotacyę funduszu uzupełnienia kapitału akcyjnego do Mp. 1000 im. wart. Mp. 4,280 na pokrycie kosztów kontekcyi i podatku giełdowego, zaś pozostała nadwyżka, po pokryciu kosztów związanych z emisyą wcieloną zostanie do specyalnego funduszu rezerwowego;

3) Prawo poboru zgłoszone i wykonane być może w ciągu 1 miesiąca od daty ogłoszenia w „Monitorze Polskim" pod rygorem utraty tego prawa;

4) Akcyonaryusze, pragnący wykonać należne im prawo poboru, winni w powyższym czasokresie przedłożyć stare akcye, celem stwierdzenia przysługującego im prawa poboru i uwidocznienia na nich wykonania tegoż poczem akcye zostaną zwrócone;

5) Przy ogłoszeniu uiścić należy gotówką całą cenę kupna;

6) Na uiszczoną wpłatę wydawać się będzie tymczasowo potwierdzenia kasowe, zaś na wykonany pobór w dług rachunku bieżącego listy przydziałowe. Oryginalne akcye wydane zostaną po skonfekcyonowaniu za zwrotem kwitów kasowych, względnie listów przydziałowych;

7) Nowo emitowane akcye uczestniczą w zyskach Banku od dnia 1-go stycznia 1924 r. i od tego dnia pod względem praw przysługujących akcyonaryuszom zrównane zostają z akcyami poprzednich emisyi;

8) Repartycyi tych akcyj, na które dotychczasowi akcyonaryusze z tytułu posiadanego prawa pierwszeństwa się nie zapiszą, dokona Rada Zawiadowcza, według swego uznania i określi ich kurs emisyjny, który jednak nie może być niższy od ceny emisyjnej.

9) Prawo poboru wykonanem być może:

W Krakowie: W Zakładzie centralnym, Rynek gł. 25

w Warszawie
w Łodzi
we Lwowie
w Bielsku
w Tarnowie — w Oddziałach Banku Małopolskiego
w Rzeszowie
W Stanisławowie
w Jaśle
w Zakopanem

w Wiedniu: W Powszechnym austr. Zakładzie Kredytowym Ziemskim (Allgemeine Oesterr. Boden-Credit-Anstalt.

Kraków, dnia 30 kwietnia 1924.

Nakładem Gal. Sp. Wydawn. Red. Nacz. Ign. Schwarzbart. Red. odpow. Jakób Freund. Nowa Drukarnia Dziennikowa, Orzeszkowej 7.